

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОНЛАЙН
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ В
УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБІП України

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ONLINE
CONFERENCE**

**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2023

УДК 001:63(4/9)

Рекомендовано до друку збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної онлайн конференції: «Тенденції та виклики аграрної науки в умовах війни» Присвяченої 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України вченою радою агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 16 листопада 2023 року протокол № 11.

Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика. Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України матеріали V міжнародної науково-практичної онлайн конференції (м. Київ, 25-27 жовтня 2023 р.)/НУБіП України, 2023. 339 с.

ISBN 978-617-8351-50-2

У збірнику опубліковано матеріали доповідей учасників V міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика», яка присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України. Висвітлено теоретичні і практичні питання сучасної аграрної науки, напрями їх вирішення та впровадження у виробництво.

Титульна сторінка: "Соняхи". Художник: Радо Явора.

© НУБіП України, 2023.

УДК 633.854.54; 676.034.24

ВМІСТ ТА ВИХІД ОЛІЇ ІЗ НАСІННЯ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ЗАСТОСУВАННЯ БОРВМІСНИХ ПРЕПАРАТІВ

Хоміна В.Я., д-р с.-г. н., професор

Кучер І.П., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ЗВО "Подільський державний університет"

E-mail: homina13@ukr.net

Світове споживання рослинних олій характеризується тенденцією до зростання. Зростання споживання є результатом підвищеного попиту як на технічні цілі, так і використання в їжу, що виникає внаслідок збільшення життєвого рівня населення.

Глобальний ринок олійних культур свідчить про тенденцію зростання і стратегічно орієнтований на виробництво нових видів продукції та використання їх в сфері харчування, медицині, енергетиці. Останні роки в Україні повертається позитивна динаміка посіву посівних площ льону олійного після шаленого спаду. Так, з 2021 року йде повернення збільшення площ та відповідно загального валу зерна, у 2023 році посівні площі сягали 33,1 тис. га (40 тис. тон).

Нами вивчався вплив норм внесення борвмісних препаратів на ріст, розвиток, формування урожайності та вихід олії льону олійного в умовах Лісостепу західного. Отримавши середній вміст жиру із варіантів досліджень та середню їх урожайність, було визначено вихід олії із одного гектара. Таким чином, отримали відповідні дані: контроль – 0,83 т/га, Вітамін Бор – 0,92 т/га, Borogreen L – 0,95 т/га. Різниця між середніми значеннями борними препаратами при отриманні виходу олії із одиниці площі (гектара), склала 0,03 т/га (тобто 3,3 %). Аналізуючи середні показники виходу олії із одного гектара, відмічається найбільший показник під впливом застосування мікродобрива Borogreen L, що перевищує контроль на 0,12 т/га, або у відсотковому співвідношенні більше на 14,5 (табл. 1).

Таблиця 1

Вміст жиру в насінні льону олійного та вихід олії із одного гектара залежно від впливу борвмісних препаратів, % (середнє за 2020-2022 рр.)

Мікродобриво (А)	Норма бор. г/га д.р. (В)	Вміст жиру в насінні, %	Середнє значення, %	Вихід олії, т/га	Середнє знач., т/га
Контроль	-	44,1	44,1	0,83	0,83
Вітамін Бор	90	45,1	45,3	0,88	0,92
	120	45,3		0,93	
	150	45,4		0,95	
Borogreen L	90	45,2	45,4	0,92	0,95
	120	45,4		0,96	
	150	45,5		0,98	

Аналіз за тестом Дункана показав, що різниця між досліджуваними борвмісними мікродобривами на рослинах льону олійного за показником вмісту жиру в насінні була не істотна, так як вивчались не різні, а один мікроелемент живлення, різниця полягала у їх препаративних формуляціях та основи з якої виробляються дані препарати. Тому, обидва препарати знаходились в одній гомогенній групі (табл. 2).

Таблиця 2

Залежність даних вмісту жиру в насінні льону від борвмісних препаратів за проведеним тестом Дункана (середнє за 2020–2022 рр.)

№	Препарат	Вміст жиру в зерні	Гомогенні групи
			1
1	Вітамін Бор	44,98	***
2	Borogreen L	45,05	***

Щодо впливу такого фактора як позакореневе підживлення льону олійного від різних норм використання борвмісних препаратів на вміст жиру у насінні, за результатами дисперсійного аналізу (тест Дункана) чітко простежувалась істотна різниця між варіантами, до контролю оскільки знаходились у різних гомогенних групах, що підтверджує достовірність впливу досліджуваних факторів. Однак, збільшення середньої норми (120 г/га) діючої речовини до більшої (150 г/га) відчутно не збільшувало даний показник, тому норма 150 г/га знаходиться в одній гомогенній групі, що і 120 г/га діючої речовини бору (табл. 3).

Таблиця 3

Залежність даних вмісту жиру в насінні льону олійного від норми застосування борвмісних препаратів за проведеним тестом Дункана (середнє за 2020-2022 рр.)

№	Норма застосування препарату	Вміст жиру в зерні	Гомогенні групи		
			1	2	3
1	0	44,10	***		
2	90	45,15		***	
3	120	45,35			***
4	150	45,45			***

Таблиця 4

Залежність даних виходу олії льону олійного від борвмісних препаратів за проведеним тестом Дункана (середнє за 2020–2022 рр.)

№	Препарат	Вихід олії	Гомогенні групи
			1
1	Вітамін Бор	0,90	***
2	Borogreen L	0,92	***

У таблиці 4 наведені дані аналізу за тестом Дункана показав, що за показником виходу олії із одного гектара, різниця впливу борвмісних препаратів була не істотна, так як значення були в одній гомогенній групі. Це зумовлено тим, що вивчалась не різні, а один мікроелемент позакореневого живлення – бор.

Таблиця 5

Залежність даних виходу олії льону від норми застосування борвмісних препаратів за проведеним тестом Дункана (середнє за 2020–2022 рр.)

№	Норма застосування препарату	Вихід олії	Гомогенні групи		
			1	2	3
1	0	0,83	***		
2	90	0,90		***	
3	120	0,94			***
4	150	0,96			***

Щодо виходу олії із одиниці площі (гектар) від впливу норм застосування борвмісних препаратів на льоні олійному за результатами дисперсійного аналізу (тест Дункана) спостерігалась істотна різниця між варіантами, оскільки вони знаходились у різних гомогенних групах, що підтверджує достовірність впливу досліджуваного фактору (табл. 5). Однак, збільшення норми застосування препаратів із 120 г/га діючої речовини до 150 г/га, значно не прибавляло вихід олії, отриманні значення знаходиться в одній гомогенній групі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вересень О. О. Льон олійний – культура великих можливостей. *Землеробство*. 2010. № 8. С. 26-27.
2. Волощук М. Д., Книгницька Л. П. Формування урожайності льону-довгунцю і якості льонопродукції залежно від способів основного обробітку ґрунту та удобрення в умовах Передкарпаття. *Актуальні проблеми підвищення родючості ґрунтів та застосування агрохімічних засобів в агрофітоценозах: міжнародна науково-практична онлайн-конференція* (м. Дубляни, 07-09 червня. 2017 р.). Дубляни, 2017, С. 104-111.
3. Голобородько П. А. Льонарство на шляху до відродження. *Пропозиція*. 2001. № 4. С. 76-77.
4. Дрозд О. М. Технології вирощування льону олійного. *Вісник аграрної науки*, 2007. № 7. С. 24-26.
5. Іванюк О. А. Технологія вирощування олійного льону для найкращого ефекту. *Фермерське господарство*. 2010. Вип. 18. С. 16-17.
6. Ovcharuk, O. V., & Ovcharuk, V. I. (2019). *Metody analizu v ahronomii ta ahroekolohii: navchalnyi posibnyk*. Kam'ianets-Podilskyi: TNEU, PDATU, TsNTU [In Ukrainian].